

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.03.2022
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 22.12.2021, 7

Väärteomenetluse seadustik

Vastu võetud 22.05.2002

[RT I 2002, 50, 313](#)

jõustumine 01.09.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
11.12.2002	RT I 2002, 110, 654	09.01.2003
12.02.2003	RT I 2003, 26, 156	21.03.2003
17.12.2003	RT I 2003, 83, 557	01.01.2004
17.12.2003	RT I 2003, 88, 590	01.01.2004
25.03.2004	RT III 2004, 9, 96	25.03.2004
19.05.2004	RT I 2004, 46, 329	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 54, 387	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 54, 390	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 56, 403	01.03.2005
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
16.06.2005	RT I 2005, 40, 311	01.10.2005
15.12.2005	RT I 2005, 71, 549	01.01.2006
19.04.2006	RT I 2006, 21, 160	25.05.2006
14.06.2006	RT I 2006, 31, 233	16.07.2006
14.06.2006	RT I 2006, 31, 234	16.07.2006
terviktekst RT paberkandjal	RT I 2006, 44, 331	
11.10.2006	RT I 2006, 48, 360	18.11.2006
24.01.2007	RT I 2007, 12, 66	25.02.2007
24.01.2007	RT I 2007, 13, 69	15.03.2007
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
15.02.2007	RT I 2007, 23, 119	02.01.2008
14.06.2007	RT I 2007, 45, 320	20.07.2007
22.11.2007	RT I 2007, 66, 408	01.01.2008
06.12.2007	RT I 2008, 1, 1	14.01.2008
16.05.2008	RT III 2008, 24, 159	16.05.2008
16.05.2008	RT III 2008, 24, 160	16.05.2008
11.06.2008	RT I 2008, 28, 180	15.07.2008
19.06.2008	RT I 2008, 29, 189	01.07.2008
19.06.2008	RT I 2008, 33, 201	28.07.2008
19.06.2008	RT I 2008, 35, 212	01.01.2009
19.11.2008	RT I 2008, 54, 304	27.12.2008
03.12.2008	RT I 2009, 1, 1	01.01.2010
04.12.2008	RT I 2008, 58, 323	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 3, 14	10.01.2009
06.05.2009	RT I 2009, 27, 165	01.01.2010
10.06.2009	RT I 2009, 34, 224	01.01.2010
09.12.2009	RT I 2009, 68, 463	01.01.2010
07.04.2010	RT I 2010, 17, 91	10.05.2010
22.04.2010	RT I 2010, 19, 101	01.06.2010

22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
16.06.2010	RT I 2010, 44, 258	19.07.2010, osaliselt 01.01.2012
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 1	01.09.2011
17.02.2011	RT I, 14.03.2011, 3	24.03.2011
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 2	01.01.2012 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
08.12.2011	RT I, 22.12.2011, 3	23.12.2011 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
07.12.2011	RT I, 28.12.2011, 1	01.01.2012
08.12.2011	RT I, 29.12.2011, 1	01.01.2012
04.04.2012	RT I, 25.04.2012, 1	01.06.2012
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 1	01.04.2013, osaliselt 01.01.2014
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 2	09.07.2012, osaliselt 01.01.2013
14.06.2012	RT I, 04.07.2012, 1	01.08.2012
13.03.2013	RT I, 22.03.2013, 9	01.04.2013, osaliselt 01.01.2014
19.06.2013	RT I, 06.07.2013, 3	16.07.2013
21.01.2014	RT I, 31.01.2014, 6	01.02.2014
29.01.2014	RT I, 14.02.2014, 1	24.02.2014
12.06.2014	RT I, 21.06.2014, 11	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	13.07.2014, osaliselt 1.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
05.11.2014	RT I, 20.11.2014, 1	01.05.2015
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 1	29.03.2015, osaliselt 06.04.2015 ja 01.09.2015
15.12.2016	RT I, 31.12.2016, 2	01.01.2017, osaliselt 01.02.2017
15.02.2017	RT I, 01.03.2017, 1	01.04.2017
31.05.2017	RT I, 16.06.2017, 1	01.07.2017
07.06.2017	RT I, 26.06.2017, 17	06.07.2017
14.06.2017	RT I, 26.06.2017, 69	06.07.2017
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
22.11.2017	RT I, 05.12.2017, 1	15.12.2017, osaliselt 01.01.2018
13.12.2017	RT I, 30.12.2017, 2	09.01.2018
09.05.2018	RT I, 31.05.2018, 1	01.01.2019
09.05.2018	RT I, 31.05.2018, 2	10.06.2018, osaliselt 01.01.2019
21.11.2018	RT I, 12.12.2018, 3	01.01.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
04.12.2019	RT I, 20.12.2019, 1	30.12.2019
18.12.2019	RT I, 08.01.2020, 1	17.01.2020
20.04.2020	RT I, 06.05.2020, 1	07.05.2020
17.06.2020	RT I, 10.07.2020, 1	01.01.2021, osaliselt muudetud [RT I, 21.11.2020, 1]
17.06.2020	RT I, 10.07.2020, 2	01.01.2021
12.11.2020	RT I, 21.11.2020, 1	01.01.2021
25.11.2020	RT I, 10.12.2020, 1	01.01.2021
17.02.2021	RT I, 03.03.2021, 1	04.03.2021
14.04.2021	RT I, 20.04.2021, 1	30.04.2021
19.05.2021	RT I, 28.05.2021, 11	07.06.2021
15.06.2021	RT I, 08.07.2021, 1	15.07.2021
08.12.2021	RT I, 22.12.2021, 1	01.01.2022, osaliselt 01.03.2022

1. peatükk PÕHISÄTTED

§ 1. Seadustiku reguleerimisala

Käesolevas seadustikus sätestatakse väärtegude kohtuvälise menetluse ja kohtumenetluse kord ning väärteo eest kohaldatud karistuse täitmisele pööramise kord.

§ 2. Kriminaalmenetluse sätete kohaldamine

Kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse väärteomenetluses kriminaalmenetluse sätteid, arvestades väärteomenetluse erisusi.

§ 3. Väärteomenetlusõiguse isikuline kehtivus

(1) Väärteomenetlusõigus kehtib füüsilise ja juriidilise isiku kohta. Kirjalikku hoiatamismenetlust kohaldatakse ka riigi, kohaliku omavalitsuse ja avalik-õigusliku juriidilise isiku suhtes.
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(2) Isiku suhtes, kellel on diplomaatiline puutumatus või välislepingus ettenähtud eesõigused, võib Eesti väärteomenetlusõigust kohaldada välisriigi taotlusel, arvestades välislepingus sätestatud erisusi.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 3¹. Väärteomenetluse kohustuslikkuse põhimõte

(1) Väärteo tunnuste ilmnemisel on kohtuvälise menetleja kohustatud alustama ja läbi viima väärteomenetluse, kui tegu ei ole kohtuvälise menetleja veendumuse kohaselt vähetähtis või puuduvad käesoleva seadustiku §-s 29 sätestatud väärteomenetlust välistavad asjaolud.

(2) Vähetähtsa väärteo korral ei pea väärteomenetlust alustama ja võib piirduda väärteo tunnustega teo toimepannud isiku suulise hoiatamisega.

(3) Vähetähtsa väärteo korral ei pea väärteomenetlust alustama, kui väärteo toimepannud isiku väljaselgitamine on ebatõenäoline või kui menetluse läbiviimine oleks väärteo asjaolusid arvestades ebamõistlikult kulukas.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(4) Väärtegu ei ole vähetähtis, kui väärteo toimepanemisega on tekitatud kahju või kui väärteoteates on osutatud tekitatud kahjule, välja arvatud juhul, kui väärteo toimepannud isik on kahju vabatahtlikult hüvitanud või heastanud.
[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 15.12.2017]

§ 4. Süütuse presumptsioon

Kedagi ei tohi käsitada väärteo toimepanemises süüdlasena enne, kui väärteo eest karistamise otsus on tema kohta jõustunud.

§ 5. Menetlusosalise õiguste tagamine

Kohtuvälise menetleja ja kohus on kohustatud:

- 1) selgitama menetlustoimingut, rakendades menetlusosalisele toimingu eesmärki ning tema õigusi ja kohustusi;
- 2) tagama menetlusosalisele isikule võimaluse end iseseisvalt kaitsta;
- 3) võimaldama käesoleva seadustiku § 19 lõigetes 2 ja 3 ning § 22 lõigetes 1 ja 2 ettenähtud alustel ja korras menetluses osaleda menetlusosalise isiku kaitsjal.

§ 6. Isiku inimväärikuse austamine

Menetleja peab menetlusosalist kohtlema tema au haavamata ja tema inimväärikust alandamata.

§ 7. Väärteoga tekitatud kahju hüvitamine

Väärteo toimepanemisega tekitatud kahju hüvitamine otsustatakse tsiviilseadustes sätestatud alustel ja korras.

2. peatükk

MENETLEJA, MENETLUSOSALINE, EKSPERT, TÕLK JA KOHTUMENETLUSE POOLED VÄÄRTEOMENETLUSES

1. jagu Menetleja väärteomenetluses

§ 8. Menetleja

Menetleja on:

- 1) kohtuvälises menetluses kohtuväline menetleja;
- 2) kohtumenetluses kohus.

§ 9. Kohtuväline menetleja

Kohtuväline menetleja on seadusega sätestatud juhul:

- 1) täidesaatva riigivõimu volitustega asutus;
- 2) valla- ja linnavalitsus.
- 3) [kehtetu -RT III 2008, 24, 159- jõust. 16.05.2008]

§ 10. Kohtuvälise menetleja ametnik

(1) Kohtuväline menetleja osaleb menetluses ametniku kaudu.

(2) Kohtuväline menetleja kinnitab nende ametikohtade loetelu, mida täitev ametnik on pädev väärteomenetluses osalema kohtuvälise menetleja nimel. Vajaduse korral võib loetelus eristada ametikohad karistuse määramise pädevusest tulenevalt.
[RT I 2005, 40, 311- jõust. 01.10.2005]

(2¹) Kohtuvälise menetleja juht võib anda kohtuvälise menetluse seaduslikkuse ja tulemuslikkuse tagamiseks kohtuvälise menetleja menetluspädevuse valdkonnas üldiseid juhiseid.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(3) Kohtuväline menetleja annab ametnikule tema pädevust tõendava tunnistuse. Tunnistuses peab olema märgitud ametniku pädevuse aluseks oleva õigusakti nimetus, number ja kuupäev.

(3¹) Kui kohtuvälise menetleja ametnikuks on politseiametnik, tõendab tema pädevust politseiametniku ametitõend.
[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(4) Kohtuvälise menetleja ametnik on kohustatud esitama menetlusalusele isikule ja teistele menetlusosalistele ning kohtule oma pädevust tõendava tunnistuse.

(5) [Kehtetu -RT III 2008, 24, 159- jõust. 16.05.2008]

§ 11. Kohtuväliste menetlejate alluvusvaidluste lahendamine

(1) Kui väärteo menetlemispädevus on seadusega antud mitmele kohtuvälisele menetlejale, menetleb väärteoasja selle kohtuvälise menetleja ametnik, kes on teinud esimese menetlustoimingu. Alluvusvaidlused lahendavad kohtuvälised menetlejad kokkuleppel.

(2) Kui kohtuvälised menetlejad ei jõua kokkuleppele, lahendab alluvusvaidluse oma resolutsiooniga viivitamata:

- 1) minister, kui kohtuvälised menetlejad on tema valitsemisalasse kuuluvad asutused;
- 2) valdkonna eest vastutav minister käesoleva lõike punktis 1 nimetamata juhul.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3) Kohtuväline menetleja, kes käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud resolutsiooni kohaselt ei ole pädev menetlust jätkama, saadab väärteomaterjali kaaskirjaga pädevale kohtuvälisele menetlejale. Enne väärteoasja pädevale kohtuvälisele menetlejale saatmist tehakse vaid edasilükkamatud menetlustoimingud.

§ 12. Väärteoasja menetlemise koht

(1) Kohtuvälises menetluses menetletakse väärteoasja teo toimepanemise koha järgi.
[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

(2) Menetlusaluse isiku taotlusel võib väärteoasja menetleda:

- 1) tema elu- või asukoha järgi;
- 2) mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koha järgi.

(3) Kui menetlusalune isik pärast menetluse alustamist muudab oma elu- või asukohta, võib tema taotlusel asja menetleda tema uue elu- või asukoha järgi.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud taotluse lahendab kohtuväline menetleja määrusega.
[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

(5) Politsei- ja Piirivalveameti struktuuriüksus, millel on üleriigiline menetlemispädevus, võib väärtetasja menetlemise üle anda Politsei- ja Piirivalveameti regionaalse menetlemispädevusega struktuuriüksusele teo toimepanemise koha järgi, kui see on otstarbekas ning ei kahjusta menetlusaluse isiku huve. Menetlusaluse isiku taotlusel võib väärtetasja anda üle tema elu- või asukohajärgsele või mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koha järgsele regionaalse menetlemispädevusega kohtuvälisele menetlejale.
[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

§ 13. Menetleja kohtumenetluses

Kohtumenetluses on menetleja maakohus, ringkonnakohus ning Riigikohus.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Kohtualluvus

(1) Väärtetasja või väärtetasjas tehtud lahendi peale esitatud kaebust arutab see maakohus, kelle tööpiirkonnas on tegu toime pandud. Käesoleva seadustiku § 12 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel arutab väärtetasja või väärtetasjas tehtud lahendi peale esitatud kaebust see maakohus, kelle tööpiirkonda jääb taotluses nimetatud elu- või asukoht või mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koht.

(2) Kohus kontrollib väärtetasja kohtualluvust kohtulikku arutamist ette valmistades. Kui kohus tuvastab ebaõige kohtualluvuse, koostab ta väärtetasja alluvusjärgsele kohtule saatmise määruse. Enne väärtetasja alluvusjärgsele kohtule saatmist on lubatud teha vaid edasilükkamatuid menetlustoiminguid.

(3) Kui maakohus vaidlustab teisest kohtust saadud väärtetasja kohtualluvuse, määrab väärtetasja kohtualluvuse ringkonnakohtu tööpiirkonna piires ringkonnakohtu esimees ning muudel juhtudel Riigikohtu esimees. Kui ringkonnakohus vaidlustab teisest kohtust saadud väärtetasja kohtualluvuse, määrab väärtetasja kohtualluvuse Riigikohtu esimees.

(4) Kui kohtuvälises menetluses on menetlustoiminguks vajalik kohtuniku luba, annab loa menetlustoiminguks maakohtu kohtunik, kelle tööpiirkonnas menetlustoiming tehakse.

(5) Käesoleva seadustiku §-s 78 ettenähtud kaebuse kohtuvälise menetleja tegevuse peale lahendab maakohtunik, kelle tööpiirkonnas vaidlustatud määrus või menetlustoiming tehti.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 15. Väärtetasja arutava kohtu koosseis

(1) Maakohtus arutab väärtetasja ja kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebust maakohtunik ainuisikuliselt.

(2) Ringkonnakohtus arutab väärtetasja kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis. Eelmenetlust väärtetasjas toimetab ringkonnakohtu kohtunik ainuisikuliselt.

(3) Riigikohtus vaatab väärtetasja läbi vähemalt kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

2. jagu

Menetlusosaline ja kohtumenetluse pooled väärtetasjamenetluses

§ 16. Menetlusosaline

Menetlusosaline on menetlusalune isik ja tema kaitsja.

§ 17. Kohtumenetluse pooled

(1) Kohtumenetluses on kohtumenetluse pooled menetlusosaline ja kohtuväline menetleja.

(2) Riigikohtus on kohtumenetluse pooled menetlusaluse isiku või süüdlase advokaadist kaitsja ja kohtuväline menetleja või tema advokaadist esindaja.
[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]